

VERGİLEME TEKNİĞİ AÇISINDAN ANTI-DAMPİNG VERGİSİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF ANTI-DAMPING DUTY IN TERMS OF TAXATION TECHNIQUE

Göksele KARAŞ*

Ebru KARAŞ**

ÖZ

Vergi ödevinin ortaya çıkması ve son bulması belli bir süreç dahilinde gelişmektedir. Bu süreç, vergileme tekniği olarak ifade edilmektedir. Mükellef açısından vergi borcunun ödenmesi, devlet açısından ise vergi alacağının tahsil edilmesi vergiyi doğuran olay, tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil aşamalarından meydana gelmektedir. Vergilere yönelik bu aşamalar her vergi için geçerli olmakta ve ilgili kanunlarda belirtilmektedir. Ancak bazı vergi veya vergi benzeri mali yükümlülüklerde vergileme tekniğine ilişkin bu süreç farklılık arz edebilmektedir. Özellikle ikili ve çok taraflı anlaşmalarla belirlenen yükümlülükler kapsamında uygulanan vergilerde bu durum söz konusudur. Bu tür yükümlülüklerden biri olan, dampingli satışın söz konusu olduğu durumlarda uygulanan anti-damping vergisinin vergileme süreci uluslararası ticari anlaşmalardan hareketle belirlenmektedir. Dolayısıyla bu süreç diğer vergilerden

ABSTRACT

The emergence and termination of the tax assignment develops within a certain process. This process is expressed as a taxation technique. The payment of the tax debt for the taxpayer and the collection of the tax receivable for the state consists of the taxable event, calculation, notification, accrual and collection stages. These stages of taxes apply to each tax and are specified in the relevant laws. However, this process of taxation technique may be different in some taxes or similar tax liabilities. This is especially the case for taxes imposed under measures set out in bilateral and multilateral agreements. The taxation process of the anti-dumping duty, which is applied in case of dumped sales, is determined by international trade agreements. Therefore, this process proceeds differently from other taxes. In this study, the taxation technique and the differentiation of the anti-dumping duty

* Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finans Bölümü, goksel.karas@dpu.edu.tr, ORC-ID: 0000-0003-4091-1258.

** Dr. Uşak Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, ebru.cilli@usak.edu.tr, ORC-ID: 0000-0003-0625-3722. Karaş, G., Karaş E. (Şubat 2020). Vergileme Tekniği Açısından Anti-Damping Vergisinin İncelenmesi, *Vergi Raporu*, 245, (27-41).

Makale Türü: Araştırma Makalesi

M.G.T.: 19.11.2019 / M.K.T.: 14.01.2020

farklı ilerlemektedir. Bu çalışmada vergileme tekniğine değinilerek, anti-damping vergisinin vergileme tekniği ve diğer vergilerden farklılaştığı durumlar incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda anti-damping vergisinin vergilendirme tekniği açısından diğer vergilere göre farklılaştığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergileme Tekniği, Damping, Anti-Damping Vergisi

Jel Sınıflandırması Kodları: H20, F13

GİRİŞ

Devletin sahip olduğu fiskal ve ekstra fiskal fonksiyonların yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyulan temel gelir kaynaklarından biri vergidir. Vergi, devletin egemenlik gücüne dayalı olarak hukuki bir zorlama altında gerçek ve/veya tüzel kişilerden tahsil ettiği iktisadi değerlerdir. Devlet, vergiyi sahip olduğu vergilendirme yetkisinden hareketle tahsil etmektedir. Bu yetki doğrultusunda ulusal sınırlar içerisinde çıkarılan kanunlar aracılığıyla verginin tekniği belirlenmektedir. Vergileme tekniği, bir verginin ortaya çıkması ve sona ermesi arasında geçen süreci kapsamaktadır. Kanunilik ilkesinden hareketle, vergileme tekniği her vergi özelinde ilgili kanunlarda yer almaktadır. Bu süreç, vergiyi doğuran olay ile başlamakta olup, verginin tarhi, tebliği, tahakkuku ve tahsili ile devam etmektedir.

Vergileme tekniğinde yer alan bu süreç, vergiler özelinde farklılaşabilmektedir. Özellikle devletin vergilendirme yetkisinin sınırlandırıldığı vergilerde süreç farklı ilerlemektedir. Devletin mali anlamda en önemli yetkisi olan vergilendirme yetkisi, bazı durumlarda sınırlandırılmaktadır. Özellikle uluslararası ekonomik ve ticari ilişkileri esas alan iki ve/veya çok taraflı anlaşmalarla bu yetki sınırlandırılmaktadır. Bu anlaşmalardan hareketle, birtakım önlemler kapsamında uygulanan vergilerin ortaya çıkması ve sonlanması açısından vergileme tekniği değişiklik arz edebilmektedir. Vergileme tekniğinin farklılaşmasında-

from the taxation technique and other taxes are examined.

Keywords: Tax, taxation technique, dumping, anti-dumping duty

Jel Classification Codes: H20, F13

ki etken ise bu tür vergilerin ulusal mevzuattan ziyade, uluslararası anlaşma hükümleri kapsamında uygulanması zorunluluğudur.

Uluslararası ticari anlaşmalar kapsamında uygulanan önlemlerden biri anti-damping vergisidir. Anti-damping vergisi, dampingli bir satışın tespiti durumunda uygulanan mali bir yükümlülüktür. Bu vergi, dampingli satışın yerli sanayide neden olduğu/olacağı zararı ve dolayısıyla dış ticaretin olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla uygulanmaktadır. Anti-damping vergisi, Dünya Ticaret Örgütü ekli anlaşmalarından Anti-Damping Anlaşması ve bu anlaşma temelinde oluşturulan yasal düzenlemelerden hareketle uygulanan bir vergidir. Bu vergiye ilişkin vergileme tekniği de diğer vergilerden farklı olarak, bu yasal düzenlemelerden hareketle oluşturulmaktadır. Buradan hareketle çalışmada anti-damping vergisinin vergileme tekniği üzerinde durularak, anti-damping vergisi ve diğer vergilerin vergileme tekniği arasındaki farkın ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada ilk olarak vergi kavramı ve vergileme tekniğinden bahsedilmiş, devamında anti-damping vergisi ve vergileme tekniği ile diğer vergilerin vergileme tekniğinden farklılaştığı noktalar üzerinde durulmuştur.

1- VERGİ KAVRAMI ve VERGİLEME TEKNIĞI

Toplumsal ihtiyaçlara ve tercihlere bağlı olarak oluşan ve sınırları anayasal düzeyde belirle-

nen birtakım fonksiyonlar, devlet tarafından üstlenilmektedir.¹ Devlet, yüklenmiş olduğu fiskal ve ekstra fiskal fonksiyonları yerine getirebilmek için çeşitli gelir kaynaklarına ihtiyaç duymakta ve ihtiyaç duyduğu bu gelirleri çeşitli şekillerde sağlayabilmektedir.² Devletin elde etmiş olduğu gelirlerin içerisinde en önemlisi vergilerdir. Vergi, *“Devletin ve/veya devletten vergilendirme yetkisi almış diğer kamu kuruluşlarının, sahip oldukları mali ve mali olmayan fonksiyonları yerine getirmek üzere gerçek ve tüzel kişilerden (hatta tüzel kişiliği olmayan bazı kurum ve kuruluşlardan) egemenlik gücüne dayanarak cebren, karşılıksız ve nakdi olarak aldığı değerler”* şeklinde tanımlanmaktadır.³ Diğer bir deyişle vergi, kişilere hemen bir karşılık sunmaksızın, egemenliğe ve yaptırım gücüne dayalı olarak tahsil edilen iktisadi kaynaklardır. Böylelikle vergiler aracılığıyla satın alma gücünün bir kısmı kamu sektörüne aktarılmaktadır.⁴

Tanımından da hareketle vergi, devletin sahip olduğu egemenlik hakkının kullanıldığı en önemli alanlardan biridir. Devletin egemenlik hakkına dayalı olarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki fiili güç, vergilendirme yetkisi olarak tanımlanmaktadır. Nitekim devlet vergilendirme yetkisinden hareketle çeşitli konular üzerine vergi koymaktadır.⁵ Devlet, sahip olduğu bu yetkiyi yasama organı tarafından çıkarılan kanunlar aracılığıyla kullanmaktadır. Dolayısıyla yükümlü ve devlet arasındaki somut bir ilişkiden hareketle meydana gelen vergi, kanunilik ilkesi gereği

yasal hükümler çerçevesinde ele alınıp incelenmektedir. Bu ilişkinin ortaya çıkması ve sonlanması ise çeşitli aşamalardan meydana gelmektedir.⁶ Vergilendirme sürecinde yer alan bu aşamalar vergileme tekniği olarak ifade edilmektedir. Vergileme tekniği, vergi ile izlenen amaçların gerçekleştirilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. Buradan hareketle vergileme tekniği, bir vergi fikrini gerçekleştirme sanatı olarak tanımlanmaktadır. Vergileme tekniğinin ilk görevi, bir vergiyi isimlendirmek ile başlamaktadır. Devamında vergi kanun tasarısının hazırlanması ve sunulması, vergiyi doğuran olay ile vergi oranlarının belirlenmesi, nihayetinde verginin tarhı, tahakkuku, tebliği ve tahsili vergileme tekniğini ifade etmektedir.⁷ Devlet açısından verginin alınmasını, mükellef açısından verginin ödenmesini ifade eden vergileme, böyle bir süreç dahilinde gerçekleştirilmektedir.⁸ Aşağıda vergilendirme sürecinde yer alan bu aşamalara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Vergiye doğuran olay, devlet ve yükümlü arasında vergi ilişkisinin başlamasıdır. Diğer bir ifadeyle mükellef için vergi borcunun, devlet için vergi alacağının ortaya çıkmasıdır.⁹ Vergi borcunun ortaya çıkması için ön koşul, kanunilik ilkesi gereği vergiyi doğuran olayın bir vergi kanununda düzenlenmesidir. Bununla birlikte bu vergi kanununun uygulanabilmesi için de bütçe ile ön izin verilmiş olması, ilgili bütçe cetvelinde bu verginin alınacağına yer verilmesi gerekmektedir.¹⁰ Bu gibi durumların yanında, vergiyi doğuran olayın

¹ Abdurrahman AKDOĞAN. *Kamu Maliyesi*. Gazi Kitabevi. Ankara. 2011. s. 103.

² Salih TURHAN. *Vergi Teorisi ve Politikası*. Filiz Kitabevi. İstanbul. 1993. s. 20.

³ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. *Vergi Teorisi ve Politikası*. Kalkan Matbaacılık. Ankara. 2016. s. 1-2.

⁴ Özhan ULUATAM. *Kamu Maliyesi*. İmaj Yayınevi. Ankara. 2012. s. 297.

⁵ Doğan ŞENYÜZ ve diğerleri. *Vergi Hukuku*. Ekin Basım Yayın Dağıtım. 2015. s.72-73.

⁶ Mualla ÖNCEL ve diğerleri. *Vergi Hukuku*. Turhan Kitabevi. Ankara. 2006. s. 87.

⁷ Salih TURHAN. a.g.e. s. 41.

⁸ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. a.g.e. s. 121.

⁹ Mehmet TOSUNER ve Zeynep ARIKAN, *Vergi Usul Hukuku*. Kanyılmaz Matbaası. İzmir. 2018. s. 73.

¹⁰ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 87.

gerçekleşmesi için mükellefin de vergi konusuy-
la bir ilişki kurması gerekmektedir.¹¹ 213 sayılı
Vergi Usul Kanunu (VUK) madde 19'daki "*Vergi
alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları
olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü
ile doğar*" hükmü ile vergiyi doğuran olay ifade
edilmektedir.

Verginin tarhı, vergi borcunun vergi idaresi
tarafından hesaplanmasıdır.¹² Vergiyi doğuran
olay kişiliğinde gerçekleşen kimse, yükümlü sa-
yılmaktadır. Soyut yükümlü statüsündeki kişinin
vergi borcunun somut olarak hesaplanabilmesi
için verginin tarh ettirilmesi gerekmektedir. Ver-
ginin tarh edilebilmesi için ise üzerinden vergi
hesaplanacak birimin yani vergi matrahının bilin-
mesi gerekmektedir.¹³ Vergi matrahı, yapılması
gerekli indirim, istisna ve muafiyetler sonucunda
belirlenen, üzerinden vergi alınacak değerdir.¹⁴
Çeşitli yöntemlerle belirlenen matraha, vergi
oranının uygulanmasıyla vergi borcu hesaplan-
maktadır.¹⁵ Buradan hareketle, VUK madde 20'ye
göre "*Verginin tarhı, vergi alacağının kanunların-
da gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi
dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı mik-
tar itibariyle tespit eden idari muameledir*" şeklin-
de hükme bağlanmıştır.

Verginin tebliği, verginin tarh aşamasından
sonra mükellefin bilgilendirilmesi amacıyla ger-
çekleştirilen işlemidir. Yükümlünün adına yapılan
işlemlerden haberdar olabilmesi ve bu işlemlere
karşı hukuksal savunmaya geçebilmesi için teb-
liğ, vergi hukukunda büyük önem arz etmektedir.

Buradan hareketle, tarhiyat işleminin hukuken
bir sonuç doğurabilmesi için tebliğ edilmiş ol-
ması gerekmektedir. Yani bir vergi, tarh edilmiş
olsa bile tebliğ edilmediği sürece hukuki bir so-
nuç doğurmaz.¹⁶ VUK madde 21'e göre "*Tebliğ,
vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden
hususların yetkili makamlar tarafından mükel-
lefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesi-
dir*" şeklinde ifade edilmektedir. Bu şekilde vergi
borcunun resmi bildiriminden sonra yükümlü ya
borcu kabul ederek öder ya da bu işleme karşı
hukuki yollara başvurur.¹⁷

Verginin tahakkuku, yükümlünün vergilen-
dirilmesinde, verginin ödenecek safhaya getiril-
mesinde en son aşamadır.¹⁸ VUK madde 22'ye
göre "*Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen
bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gel-
mesidir*" şeklinde ifade edilmektedir. Verginin
bu aşamaya gelebilmesi için belli bir sürenin
geçmesi gerekmektedir.¹⁹ Nitekim tarh işleme-
leri, vergi idaresinin tek taraflı yaptığı bir işlemdir.
Dolayısıyla bu işlemler her zaman doğru olma-
yabilmektedir. Yükümlüler, hukuk ilkesinin doğal
bir sonucu olarak tarh işlemlerine karşı itiraz
hakkına sahiptir. Bu nedenle yükümlülere, tarh
işlemlerine ilişkin belli bir süre tanınmaktadır.
Yükümlüler bu süre içerisinde dava açmaz ve-
ya açtığı dava aleyhine sonuçlanırsa vergi borcu
kesinleşmiş olmaktadır.²⁰ Verginin kesinleşme-
siyle, tahakkuk eden bir vergi ödeme aşamasına
gelmekte ve mükellefin bu vergi için başvurabile-
ceği yasal bir yol kalmamaktadır.²¹

¹¹ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. a.g.e., s. 126.

¹² Nurettin BİLİCİ, *Vergi Hukuku Genel Hükümler Türk Vergi Sistemi*. Seçkin Yayıncılık. Ankara. 2011. s. 60.

¹³ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 87.

¹⁴ Mehmet TOSUNER ve Zeynep ARIKAN. a.g.e., s. 75.

¹⁵ Ertan ÇOMAKLI. "*Vergilendirme Süreci*", Vergi Hukuku. (ed). Ali Çımat ve Ramazan Armağan. Lisans Yayıncılık, İstanbul. 2011. s. 120.

¹⁶ Ertan ÇOMAKLI. a.g.e., s. 130.

¹⁷ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 87.

¹⁸ Mehmet TOSUNER ve Zeynep ARIKAN a.g.e., s. 111.

¹⁹ Hüseyin ŞEN ve İsa SAĞBAŞ. a.g.e., s. 151.

²⁰ Osman PEHLİVAN. *Vergi Hukuku Genel İlkeler ve Türk Vergi Sistemi*. Celepler Matbaacılık. Trabzon. 2011. s. 69.

²¹ Ertan ÇOMAKLI a.g.e., s. 135.

Verginin Tahsili, tarh, tebliğ ve tahakkuk aşamaları sonrasında vergilerin ilgili vergi idaresine ödenmesidir.²² Diğer bir ifadeyle, devlet veya onun adına hareket eden organ tarafından verginin yükümlüsünden alınmasıdır.²³ VUK madde 23'e göre "*Verginin tahsili, kanuna uygun surette ödenmesidir*" şeklinde belirtilmektedir. Kanuna uygun surette yükümlü tarafından ödenmeyen vergiler, vergi idaresi tarafından zorla tahsil edilmektedir. Burada yer alan zorlama, hukuka uygun bir zorlamadır.²⁴ Vergiyi doğuran olayla birlikte yükümlü ve devlet arasında başlayan ilişki, verginin yükümlü tarafından kendiliğinden süresinde ve eksiksiz bir şekilde ödenmesiyle sona ermektedir. Dolayısıyla verginin tahsili ile vergi, yükümlünün cebinden alınarak devletin kasasına konulmaktadır.²⁵ Vergi hukukunda tahsilin yanı sıra, yükümlü ve devlet arasında vergi borcunu sona erdiren durumlar da bulunmaktadır. Bunlar zamanaşımı, takas, terkin, hata düzeltme, uzlaşma, yargı kararı, ölüm, ceza indirimi ve aftır.²⁶

2- VERGİLEME TEKNİĞİ AÇISINDAN ANTI-DAMPİNG VERGİSİ

Devlet, egemenlik gücüne dayalı olarak sahip olduğu vergilendirme yetkisini, yukarıda bahsi geçen süreçler kapsamında kullanarak, vergiyi vatandaştan tahsil etmektedir. Vergilendirme yetkisi, devletin mali alanda en önemli yetkilerinden birini oluşturmaktadır. Devlet, bu yetkiyi kanunlar aracılığıyla ülke sınırları içerisinde bağımsız ve özgür bir şekilde kullanmaktadır.²⁷ Ancak bazı durumlarda devletin vergilendirme yetkisi sınırlandırılabilen ve devlet bu yetkiyi

özgürce kullanamamaktadır. Devletin vergilendirme yetkisini sınırlandıran en önemli unsurlardan biri uluslararası anlaşmalardır. Özellikle uluslararası vergi anlaşmaları, vergilendirme yetkisini sınırlandırarak vergi kanunlarında değişiklik yaratmaktadır. Bununla birlikte iki ve/veya çok taraflı ticari anlaşmalarla da vergilendirme yetkisi sınırlandırılabilir.²⁸ Ticari anlaşmalar kapsamında birtakım önlemlerin alınması için uygulanacak vergiler, ilgili anlaşmaların gerektirdiği usul ve esaslar dahilinde uygulanmaktadır. Örneğin, uluslararası ticari bir örgüt olan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'ne üyelikte imzalanan ekli ikili ve çok taraflı anlaşmalarla, üye ülkelere uluslararası ticareti ilgilendiren konularda vergi koyma yetkisi verilmekle birlikte, bu yetkinin kullanılması birtakım şartlara bağlanmaktadır.²⁹ Bu durumda, diğer vergilere göre uluslararası anlaşmalar ile konulan vergi benzeri mali yükümlülükler arasında, vergileme tekniği açısından farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Uluslararası ticari anlaşmalarla devletin vergilendirme yetkisini sınırlandıran ve vergilendirme tekniğinin farklılaştığı en önemli vergilerden biri anti-damping vergisidir. Anti-damping vergisine ilişkin bilgiye ve vergileme sürecine, buradan hareketle diğer vergilere ilişkin karşılaştırmaya aşağıda yer verilmiştir.

2.1- Anti-Damping Vergisi

Anti-damping vergisi, dampingli satış olması durumunda alınan vergi benzer bir mali yükümlülüktür. Damping kavramı uluslararası çalışmalara ilk kez J. Viner tarafından konu edilmiş olup,

²² Nurettin BİLİCİ. a.g.e., s. 69.

²³ Hüseyin ŞEN, İsa SAĞBAŞ. a.g.e., s. 151.

²⁴ Osman PEHLİVAN. a.g.e., s. 69.

²⁵ Ertan ÇOMAKLI a.g.e., s. 142.

²⁶ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 123-153.

²⁷ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 33.

²⁸ Mualla ÖNCEL vd., a.g.e., s. 61.

²⁹ Onur ELELE. *Uluslararası Ticarete Damping ve Antidamping*. Yaklaşım Yayıncılık. Ankara. 2008. s. 170.

yine ilk tanımı da Viner tarafından yapılmıştır. Buna göre dumping, ulusal pazarlar arasındaki fiyat farklılaşmasıdır.³⁰ Bir başka tanıma göre ise dumping, uluslararası ticarette ihracatçı ülkedeki satıcının, yurt içi piyasadaki aynı veya benzer mallar için oluşan fiyatın altında, ürünü başka bir ülkeye satması durumudur.³¹ Bu durumda dış ticaret büyük ölçüde etkilenmekte ve yerli üreticiler zararlar karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle ülkeler ve uluslararası ticarette kuralların oluşturulup standardize edilmesinde yetkili kuruluş olan DTÖ, haksız rekabetle mücadele edebilmek amacıyla bir takım hukuki düzenlemelere başvurmaktadır. Bu düzenlemelerden birisi dumpinge karşı anti-dumping vergisidir.

Anti-dumping vergisi, ihracatçı ülkedeki fir-

maların yurtiçinde oluşan fiyatlardan ya da o malın maliyetinden daha düşük bir fiyattan gerçekleştirildikleri ihracatın yarattığı olumsuz etkilerden korunmak için ithalatçı ülke tarafından uygulamaya konulan düzenleme yani mali bir yükümlülüktür.³² Anti-dumping vergisindeki temel amaç, diğer vergilerde olduğu gibi mali olmaktan ziyade, yerli sanayinin korunması yani ekonomiktir.³³ Yani anti-dumping vergisi ile ülkeler, yerli sanayilerini haksız rekabete karşı korumaktadırlar. Anti-dumping vergisi, hem firma hem de ülke bazlı uygulanabildiği için dünyada en çok kullanılan araçların başında gelmektedir. Anti-dumping vergisinin DTÖ'nün kurulduğu andan günümüze kadar dünyada üye ülkeler bazında kullanımıyla ilgili veriler Tablo 1'de gösterilmektedir.

³⁰ Jacob VINER. *Dumping: A Problem in International Trade*, University of Chicago Press. Chicago. 1923. s. 3.

³¹ Terence P. STEWART ve Amy S. DWYER. *"Antidumping: Overview of the Agreement"*. Law and Economics of Contingent Protection in International Trade. (ed.) Kyle W. Bagwell. George A. Bermann. Petros C. Mavroidis. Cambridge University Press. Cambridge. 2010. s. 197.

³² Alan DEARDORFF ve Robert STERN. *"Measurement of Non-Tariff Barriers"*. No: 179. OECD Economics Department Working Papers. OECD Publishing. 1997. s. 32.

³³ Ersan ÖZ ve Kübra G. BOZDOĞAN. *"Türkiye ve Dünya Uygulamalarından Örneklerle Anti-Dumping Vergiler ve Etkileri"*. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi. 3. s. 109.

Tablo 1: Yıllar İtibariyle Anti-Damping Soruşturmaları ve Anti-Damping Vergisi Uygulamaları

Yıl	Anti-Damping Soruşturma Başlangıcı	Anti-Damping Vergisi Uygulaması
1995	157	120
1996	226	92
1997	247	127
1998	264	185
1999	357	190
2000	296	236
2001	372	169
2002	311	218
2003	234	224
2004	221	154
2005	198	138
2006	203	142
2007	165	105
2008	218	143
2009	217	143
2010	173	134
2011	165	99
2012	208	121
2013	287	161
2014	236	157
2015	229	181
2016	298	171
2017	249	192
2018	194	203
TOPLAM	5.725	3.805

Kaynak: World Trade Organization. (https://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_e.htm). Erişim tarihi: 09 Ekim 2019.

Tablo 1’de görüldüğü üzere, yıllar itibariyle dünyada anti-damping vergisinin uygulanması için başlatılan soruşturma sayısının büyük bir çoğunluğu önleme dönüşmüştür. Yıllar itibariyle toplama bakıldığında, başlatılan anti-damping vergisi soruşturmalarının %66.46’sı önleme dönüşmüştür. Yani bu önlemler, anti-damping vergisi olarak uygulanmaya başlanmıştır. Türki-

ye özelinde durum değerlendirildiğinde ise, 227 adet başlatılan anti-damping soruşturmasının 199 adedi, yani %87.67’si önleme dönüşmüştür.³⁴ Başlatılan soruşturma sayıları ile önleme dönüşme sayıları arasındaki fark, devletlerin uluslararası alanda vergilendirme yetkilerinin sınırlandırıldığının açık bir göstergesidir.

³⁴ World Trade Organization. (https://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_e.htm). Erişim tarihi: 09 Ekim 2019.

2.2- Anti-Damping Vergisinin Vergilendirme Tekniği

Devletin vergilendirme yetkisini kısıtlayan vergilerden biri olan anti-damping vergisi, gerek alınış amacı gerekse vergileme tekniği açısından diğer vergilerden ayrılmaktadır. Anti-damping vergisi, dampingli ithalat nedeniyle zarar gören ülkenin zararını telafi eden, vergilendirme yetkisini özel şartlara bağlı olarak kısıtlayan olağanüstü, istisnai ve geçici nitelikte bir vergi benzeri ek mali yükümlülüktür.³⁵ Vergilendirme yetkisini özel şartlara bağlı olarak kısıtlayan bu vergi, kurallar, ilkeler ve vergileme tekniği açısından diğer vergilerden farklılaşmaktadır.³⁶ Diğer vergilerde olduğu gibi ülkeler, anti-damping vergisinde de her ne kadar vergilendirme yetkisini kullanmış olsalar da, en üst yetki ve onay mercii uluslararası örgütler ve anlaşmalar olmaktadır. Yani, dampingli satış ile ilgili yapılan soruşturmalar neticesinde malın ülkeye dampingli olarak satışının yapıldığına kanaat getirilirse, DTÖ Anti-Damping Anlaşması hükümleri gereğince, anti-damping vergisi uygulanabilmektedir.³⁷ Her ne kadar uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde yürürlüğe girişi, uygulanışı ve sona erişi belirlense de ülkeler, bu anlaşma hükümleri doğrultusunda ulusal düzeyde yasal uyumlaştırmalarını da yapmak zorundadır.³⁸

Türkiye açısından anti-damping vergisine ilişkin ulusal düzeyde yasal uyumlaştırma çalışmalarına aşağıda yer verilmektedir.

- 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun
- 3577 sayılı Kanunda Değişiklik Yapan 4412 sayılı Kanun

- 99/13482 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Karar
- 23861 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler

Yukarıda sayılan mevzuat hükümleriyle, anti-damping vergisinin ilke ve uygulama kararları, uluslararası hükümler çerçevesinde düzenlenmektedir. 3577 sayılı Kanun hükümleri gereğince yürütme organı, çıkarılacak tebliğler ile vergi koyabilmektedir. Bu durum Anayasa'nın 73'üncü maddesi uyarınca değerlendirildiğinde, Anayasa'ya aykırılık teşkil edip etmediği sorusunu gündeme getirmektedir. Anayasa'nın 73'üncü maddesinde "*Vergi, resim, harç ve benzeri yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır*" hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre vergilendirme yetkisi, yasama organına aittir. Dolayısıyla, yürütme organının vergilendirme yetkisi bulunmamaktadır. O halde, 3577 sayılı Kanun hükümlerinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği söylenebilir. Ancak yine Anayasa'nın 167'nci maddesinde "*Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Cumhurbaşkanına yetki verilebilir*" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm gereği, dış ticaretle ilgili konularda vergilendirme yetkisi yürütme organı tarafından kullanılabilir.³⁹ Bu kapsamda da yukarıda bahsedilen mevzuat oluşturulmuştur. Anayasa'nın 167'nci maddesinin

³⁵ Ersan ÖZ ve Kübra G. BOZDOĞAN. a.g.e., s. 109.

³⁶ Selahattin TUNCER, *Vergi Hukuku ve Uygulaması*. Yaklaşım Yayıncılık. Ankara. 2003. s. 346.; Sedat GÜNER. "*Dampinge Karşı Vergi Uygulamasına Bir Bakış*". Gümrük Dünyası Dergisi. 49. 2006. s. 23.

³⁷ Göksel KARAŞ. "*Bağımlılık Teorisi Perspektifinden DTÖ Kapsamındaki Korumacılık Politikası Araçlarının Kullanımı*". International Journal of Public Finance. 2(2). 2017. s. 254.

³⁸ Onur ELELE. a.g.e., s. 170.

³⁹ Onur ELELE. a.g.e., s. 170-172.

de yer alan hüküm değerlendirildiğinde ise, anti-damping vergisinin yürütme organı tarafından uygulanıp kaldırılmasına ilişkin yetki, Anayasa'ya aykırılık teşkil etmemektedir.

Uluslararası ikili ve çok taraflı anlaşmalar kapsamında ulusal mevzuatın uyumlaştırılması amacıyla yukarıda sayılan mevzuat hükümlerince, anti-damping vergisinin vergileme tekniği belirlenmektedir. Bu kapsamda anti-damping vergisinin vergileme tekniği, vergi kanunları dışında kanunlar ile yürütme organı tarafından belirlenmesi nedeniyle, diğer vergilerden farklılık göstermektedir. Anti-damping vergisine ilişkin vergileme tekniği aşağıdaki süreç kapsamında şekillenmektedir.

2.2.1- Soruşturmanın Başlatılması

Vergileme tekniğinin ilk aşaması olan vergiyi doğuran olay, anti-damping vergisinde, normal şartlarda dampingli ithalat sonucu zarara uğrayan firma ve/veya sektörün şikayeti üzerine açılacak soruşturma ile başlamaktadır.⁴⁰ Ancak anti-damping soruşturmasını yürütmekle yetkili olan kurumlar, herhangi bir şikayet olmaksızın re'sen de soruşturma başlatma yetkisine sahiptir. Şikayet dilekçesi ekinde, dampingli ithalatın varlığı, yerli sanayinin uğradığı zarar veya karşı karşıya kaldığı zarar tehdidi ve dampingli ithalatla iddia edilen zarar arasında nedensel bir ilişkinin bulunduğu dair delillere yer verilmektedir. Ancak henüz bu aşamada, vergiyi doğuran olay gerçekleşmemektedir. Çünkü bu aşamada henüz şikayeti alan kamu kurumundaki yetkililer, ilgili şikayet üzerine ön araştırma yapmaktadır. Ön

araştırma sonucu, şikayet ekinde sunulan ve elde edilen deliller doğrultusunda soruşturma açılıp açılmamasına karar verilmektedir. Yetkililer, özel durumlarda yazılı bir başvuru yapılmadan soruşturma başlatmaya karar verdikleri takdirde, bu soruşturmayı ancak soruşturmanın başlatılmasını haklı kılacak olan damping, zarar ve nedensellik ilişkisi ile ilgili yeterli delilleri buldukları takdirde başlatabilmektedir.⁴¹ Haklı gerekçelerin varlığı durumunda soruşturmanın başlatılmasına karar verilmekte ve soruşturmanın başlatılması vergiyi doğuran olayı ortaya çıkarmaktadır.⁴²

2.2.2- Soruşturma Süreci

Anti-damping soruşturmasının başlatılmasına karar verilmesinin ardından, soruşturma süreci başlamaktadır. Bu süreç ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, temelde bilginin toplanması, toplanan bilginin değerlendirilmesi ve geçici önlem, fiyat taahhütleri, anti-damping vergisinin uygulanması ya da soruşturmanın herhangi bir önlem alınmadan kapatılması aşamalarından oluşmaktadır. Anti-damping soruşturma süreci, DTÖ kuralları gereği, açıldığından itibaren bir yıl içerisinde tamamlanmalıdır. Ancak mücbir sebeplerin varlığı halinde en fazla 6 ay uzatılabilir. Her durumda soruşturma en çok 18 ay içerisinde tamamlanmalıdır.⁴³

Soruşturma sürecinde yetkililer, yapılan şikayet ve elde edilen deliller doğrultusunda iddiayı haklı bulurlarsa, söz konusu ürünün ithalatıyla ilgili bir damping marjı belirlemektedirler. Bu damping marjı, normal değer ile ihraç fiyatı arasındaki fark kadar olup, bu marj hem anti-damping ver-

⁴⁰ Bruce A. BLONIGEN, "Working the System: Firm Learning and the Antidumping Process", European Journal of Political Economy, 22, 2006, s. 715.

⁴¹ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 5.6. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁴² Türkmen DERDİYOK. *Dış Ticarete Vergi ve Mali Yükümlülükler*. Seçkin Yayıncılık. Ankara. 2013. s. 221.

⁴³ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 5.10. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

gisinin konusunu hem de anti-damping vergisini oluşturmaktadır.⁴⁴

2.2.3- Önlemlerin Uygulanması

Yetkililer tarafından yapılan soruşturma sonucunda, dampingli ithalatın varlığı ve yerli sanayinin bu dampingli ithalat nedeniyle zarara uğradığı veya zarar tehdidi altında olduğunun tespit edilmesi durumunda, ilgili ülkede dampingli ithalata karşı belirlenen marj tutarı veya zararın telafi edilmesine yetecek kadar önlem alınabilmektedir. Bu önlemler; geçici önlemler, fiyat taahhütleri ve kesin önlemler şeklindedir.

Geçici önlemler, yapılan soruşturma sonucunda dampingli ithalatın varlığı ve bu ithalatın neden olduğu zararın tespiti halinde, soruşturma sürecinde zararın önlenmesi amacıyla alınan önlemlerdir. Bu kapsamda, damping marjı veya zararı telafi edecek tutar kadar geçici teminat alınmaktadır. Geçici önlemler, soruşturmanın başladığı tarihten 60 gün önceye kadar uygulanamamaktadır.⁴⁵

Fiyat taahhütleri, dampingli ithalatın varlığı ve bu ithalatın neden olduğu zararın tespiti halinde, ilgili ihracatçıların söz konusu ürünün fiyatını gönüllü olarak artırma veya dampingli ihracata son verme taahhüdünde bulunmasıdır. Bu durumda, damping ile ilgili soruşturma ve işlemler durdurulabilir veya ertelenebilir.⁴⁶

Kesin önlemler, soruşturma sonucunda dampingli ithalatın varlığı ve bu ithalatın neden olduğu zararın tespiti halinde, bu zararın önlenmesi amacıyla belirlenen damping marjı

tutarı veya zararın telafi edilmesine yetecek tutar kadar anti-damping vergisinin alınmasıdır.⁴⁷ Yani, soruşturma sonucunda haklı gerekçelerin varlığı durumunda kesin önlemler kapsamında anti-damping vergisinin uygulanmasına karar verilmektedir.

Bahsedildiği üzere soruşturma sürecinin başlatılmasına karar verilmesiyle birlikte, vergiyi doğuran olay gerçekleşmekte ve soruşturmanın sonuçlanmasıyla da bu durum kesinleşmektedir. Bundan sonra, gerçekleşecek olan ilgili malın ithalatı sırasında alınan anti-damping vergisi, diğer vergilerden farklı olarak, gümrük idaresi tarafından, gümrük beyannamesi üzerinde belirlenen damping marjı oranında tarh edilmekte ve imza karşılığında ithalatçıya tebliği ve aynı anda tahakkuku gerçekleştirilmektedir. Tahakkuk ettirilen anti-damping vergisinin geciktirilmeksizin ilgili gümrük idaresine ödenmesi gerekmektedir. Bu ödeme gerçekleşmeden o malın ithalatına izin verilmemektedir.

2.2.4- Gözden Geçirme

Anti-damping vergisi, zarara neden olan dampingin önlenmesi amacıyla gerekli olduğu sürece yürürlükte kalır. Bununla birlikte, yetkili mercilerin kendi girişimleriyle veya yeniden gözden geçirme gerekliliğini kanıtlayan bilgiler sunan ilgili bir tarafın talebi üzerine, bu önlemler gözden geçirilebilir. Diğer taraftan, bir gözden geçirme talebi ancak nihai önlemin uygulanmasından itibaren belli bir sürenin geçmesi şartıyla yapılabilir. Gözden geçirme sonucunda,

⁴⁴ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 9.3. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁴⁵ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 7. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁴⁶ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 8. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁴⁷ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 9. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

anti-damping önlemi ilgili makamlarca devam ettirilebilir, sonlandırılabilir, yükseltilebilir veya düşürülebilir.⁴⁸ Söz konusu gözden geçirmeler en fazla 12 ay içerisinde tamamlanmalıdır.⁴⁹

Gözden geçirmeler sonucunda, eğer dampingli ithalatın veya bunun yerli sanayi üzerinde yarattığı olumsuz etkinin ortadan kalktığı sonucuna ulaşırsa, anti-damping vergisi kaldırılır. Eğer dampingli ithalatın veya bunun yerli sanayi üzerinde yarattığı olumsuz etkinin devam ettiği sonucuna ulaşırsa, anti-damping vergisi uygulanmasına devam edilir. Bu uygulama her durumda en fazla 5 yıl devam edebilmektedir.⁵⁰

3- ANTİ-DAMPİNG VERGİSİ ile DİĞER VERGİLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Anti-damping vergisinin oran veya miktarının

belirlenmesi, yürürlüğe konulması, uygulanması ve sona ermesini içeren vergileme tekniği, diğer vergilere göre farklılık göstermektedir. Farklılaşmanın en temel nedeni, yukarıda değinildiği üzere, vergilendirme yetkisinin uluslararası anlaşma hükümleri çerçevesinde sınırlandırılması ve vergi kanunları dışında başka kanunlar ile bir takım mali yükümlülüklerin belirlenmesidir. Ülkelerin, kendi sınırları içerisinde uyguladıkları vergilere ilişkin süreç, anti-damping vergisinde uygulanamamaktadır. Anti-damping vergisinde ilgili süreç, uluslararası anlaşmalar ve bunlardan hareketle oluşturulan yasal mevzuatlarla belirlenmektedir. Anti-damping vergisi ve diğer vergilerin vergileme tekniği arasındaki farklılıklar Tablo 2'de yer almaktadır.

⁴⁸ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 11.2. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁴⁹ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 11.4. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

⁵⁰ Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Article 11.3. Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.

Tablo 2: Anti-Damping Vergileri ile Diğer Vergilerin Karşılaştırılması

Kriter	Diğer Vergiler	Anti-Damping Vergileri
Alınış Amacı	Çoğunlukla fiskal	Çoğunlukla ekonomik
Kaynağı	Yasama organı	Uluslararası anlaşmalar ve 3577 sayılı Kanun
Vergiye Doğuran Olay	Yasa koyucu tarafından çıkarılan kanun	Dampingli ürün ithalatı / Haksız rekabetin varlığı
Konusu	Gelir, harcama ve servet	Dampingli ithalat nedeniyle yerli sanayi üzerinde zarar yaratan eşya
Yükümlüsü	Üzerine vergi borcu düşen gerçek veya tüzel kişi	Dampingli konu olan eşyayı ithal eden kişi
Matrahı	Üzerinden vergi hesaplanacak değer	Eşyanın kıymeti veya fiziki unsuru olup, dampingli fiyat ile normal değer arasındaki tutar
Tarhi	Kanunda gösterilen matrah ve oranlarda vergi idaresi tarafından hesaplanması	Dampingli ithalatın varlığının ispatından sonra dampingli fiyat ile normal değer arasındaki tutar
Tebliği	Vergi idaresi tarafından tarhi yapılan verginin yükümlüye bildirilmesi	Dampingli fiyat ile normal değer arasındaki tutarın anti-damping vergisi olarak hesaplanarak, gümrük beyannamesi ile bildirilmesi
Tahakkuku	Tebliğ edilen verginin vergi idaresi tarafından ödenecek hale gelmesi	Eşyanın ithali sırasında dampingli fiyat ile normal değer arasındaki farkın vergi olarak gümrük beyannamesi ile tahakkuk ettirilmesi
Tahsili	Yükümlünün vergi idaresine ödemesi	Yükümlünün gümrük idaresine ödemesi
Yürürlükte Kalma Süresi	Kanun koyucu tarafından kaldırılması için bir kanun çıkarılıncaya kadar	Aksi tespit edilmedikçe konuluş tarihinden itibaren 5 yıl
Yükümlülüğün Sona Ermesi	Tahsil, zamanaşımı, terkin, af ve tahakkuktan vazgeçme	Tahsil dışında bir uygulamaya yer verilmemektedir.
İtiraz ve Dava	Vergi idaresine, vergi yargı organlarına	DTÖ Anlaşmazlıkların Çözümü Mekanizmasına

Kaynak: İlgili kaynaklardan tarafımızca oluşturulmuştur.

Tablo 2’den de anlaşılacağı üzere, anti-damping vergisi ile diğer vergilerde vergiyi doğuran olaydan verginin tahsiline kadar geçen süreç, birbirlerinden oldukça farklıdır. Bununla birlikte, temel amacı kamu finansman gereksiniminin sağlanması olan ve ulusal düzeyde çıkarılan vergilerin, uygulanması ve tahsili için özel bir şart aranmaz. Anti-damping vergisinde ise asli amaç ekonomiktir. Bu amaçla alınan anti-damping

vergisinin uygulanabilmesi için bir takım özel şartlar aranmaktadır. Bu şartlar aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir.

- İlgili ülke tarafından dampingli ithalat soruşturmasının tamamlanması gerekmektedir.
- Tamamlanan soruşturma sonucunda zarar veya zarar tehdidinin delillerle kanıtlanması gerekmektedir.

- Zarar veya zarar tehdidi ile dampingli ithalat arasında bir nedensellik bağının bulunması gerekmektedir.
- Uygulanacak anti-damping vergisinin oran ve miktarı belirlenecek marja göre farklılaşmakta ve bu marj ile sınırlı olmaktadır.
- Uygulanacak anti-damping vergisinin süresi hem eşyanın menşe ülkesi ve hem de ihracatçı firma bazında en çok 5 yıl süreyle uygulanmaktadır.

Devamında diğer vergilerde matrah, üzerinden vergi hesaplanacak bir değer olurken, anti-damping vergisinde ise matrah, belirlenen damping marjı veya zararın karşılanmasına yetecek tutar olmakta ve aynı zamanda matrah, ödenecek vergiye eşit olmaktadır. Matrah ve oran açısından bakıldığında, anti-damping vergisinin diğer vergilerden ayrıştığını net bir şekilde görmek mümkündür. Bununla birlikte diğer vergilerin tarhı, vergi idaresi tarafından yapıp, tebliği mükellefe ayrı olarak gerçekleştirilir ve tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde mükellef tarafından herhangi bir itiraz veya dava açılması söz konusu olmaması durumunda tahakkuk gerçekleştirilir.⁵¹ Tahakkuku gerçekleştirilen vergi ise, kanunda belirtilen süreler içerisinde vergi idaresine ödenir. Bu süreçte anti-damping vergisi açısından bakıldığında; bu vergi dampinge konu malın ithalatı sırasında ilgili gümrük idaresi tarafından gümrük beyannamesi üzerinde tarh edilerek, yükümlüsüne imza karşılığı tebligatı ve aynı zamanda tahakkuku gerçekleştirilir. Çünkü 3577 sayılı Kanunun 15'inci maddesinin birinci fıkrasında, anti-damping vergisinin vergileme sürecinin, gümrük vergisinin vergileme süreciyle aynı olduğu belirtilmektedir.⁵² Tahsil aşamasına gelen vergi, yükümlü tarafından ödenmedikçe, malın ithaline izin verilmediğinden ya hemen tahsilatı

gerçekleştirilir ya da teminata bağlanır.

Diğer vergiler Anayasa'nın 73'üncü maddesinde belirtildiği üzere ancak kanunla konular, değiştirilir ve kaldırılır. Anti-damping vergisinin ise yürürlüğe girerken belirli birtakım şartların varlığı aranmakla birlikte, yürürlüğe girdikten itibaren aksi tespit edilmedikçe, DTÖ Anti-Damping Anlaşması hükümleri uyarınca 5 yıl sonunda yürürlükten kaldırılacağı hükmedilmektedir. Ayrıca diğer vergilerle ilgili vergi idaresi ile mükellef arasında bir anlaşmazlık olması durumunda ya vergi idaresine itiraz edilebilir ya da vergi mahkemelerine dava açılabilir. Anti-damping vergisinde ise kendisine dampingli ithalat nedeniyle önlem uygulanan bir ülke, haklı gerekçelerin varlığı durumunda uygulayıcı ülke aleyhine, DTÖ Anlaşmazlıkların Çözümü Mekanizması nezdinde davaya konu edebilmektedir. Görüşülen dava sonucunda, uygulayıcı ülkenin haksız bulunması durumunda, yürürlükte bulunan anti-damping vergisinin kaldırılması istenmekte veya karşı yaptırım uygulama hakkı verilmektedir. Aksi durumda ise anti-damping vergisinin uygulanmasına devam edilmektedir.

SONUÇ

Devletler, yerine getirmek zorunda olduğu hizmetlere karşılık olarak anayasal düzeyde gelir toplama yetkisine sahiptir. Devletlerin elde etmiş olduğu gelirler içerisinde bakıldığında en büyük pay, vergi gelirlerine aittir. Vergilerin yürürlüğe konulması, uygulanması ve yürürlükten kaldırılması anayasal sınırlara uygun olmak zorundadır. Vergiyi doğuran olay, verginin tarhı, tebliği, tahakkuku ve tahsili süreci anlamına gelen vergileme tekniği, anayasaya uygun bir şekilde kanun koyucu tarafından belirlenmektedir. Yurtiçi vergilerde durum böyleyken, uluslararası ikili ve çok

⁵¹ Mehmet TOSUNER ve Zeynep ARIKAN. a.g.e., s. 111.

⁵² Sedat GÜNER. a.g.e., s. 23.

tarafı anlaşmalar kapsamında ise vergilerin, vergileme tekniğinde farklılaşma olduğu görülmektedir. Uluslararası ikili ve çok taraflı anlaşmalar kapsamında ülkeler tarafından uygulanan vergi ve vergi benzeri mali yükümlülükler arasında en önemlilerinden birisi dampinge karşı yerli sanayinin korunması amacıyla alınan anti-damping vergisidir.

Anti-damping vergisi, alınış amacı, vergileme kaynağı, vergiyi doğuran olay, konu, mükellef/yükümlü, matrah, tarh, tebliğ, tahakkuk, tahsil, yürürlükte kalma süresi, yükümlülüğün sona ermesi ve vergiye karşı itiraz konularında yurtiçinde uygulanan diğer vergilerden ayrılmaktadır. Anti-damping vergisinin uygulanabilmesi için özel birtakım şartların varlığı aranmaktadır. Bu şartların gerçekleşmesi durumunda anti-damping vergisi uygulanabilmektedir. Bu durum, uluslararası anlaşmalarla belirlenmektedir. Bundan dolayı ülkeler, uluslararası anlaşma hükümlerini ulusal mevzuatla uyumlaştırmak durumundadırlar. Bu kapsamda da Anayasa 167'nci maddesinde dış ticaretle ilgili konularda vergilendirme yetkisi yürütme organına bırakılmaktadır. Yürütme organı da bu yetkiyle anti-damping vergisini uygulamaktadır. Sonuç olarak, anti-damping vergisinin vergileme tekniğine ilişkin süreç, yurt içindeki diğer vergilerden farklı ilerlemektedir.

KAYNAKÇA

- Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm). Erişim tarihi: 10 Ekim 2019.
- AKDOĞAN, A. (2011). Kamu Maliyesi. Gazi Kitabevi. Ankara.
- BİLİCİ, N. (2011). Vergi Hukuku Genel Hükümler Türk Vergi Sistemi. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- BLONIGEN, B. A. (2006). "Working the System: Firm Learning and the Antidumping Process". European Journal of Political Economy. 22. 715-731.
- ÇOMAKLI, E. (2011). "Vergilendirme Süreci". Vergi Hukuku. (ed.) A. Çımat ve R. Armağan. Lisans Yayıncılık. İstanbul. 115-174.
- DEARDORFF, A. ve STERN, R. (1997). Measurement of Non-Tariff Barriers. N. 179. OECD Economics Department Working Papers. OECD Publishing.
- DERDİYOK, T. (2013). Dış Ticarete Vergi ve Mali Yükümlülükler. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- EDİZDOĞAN, N., ÇETİNKAYA, Ö., GÜMÜŞ, E. (2012). Kamu Maliyesi. Ekin Basım Yayın Dağıtım. Bursa.
- ELELE, O. (2008). Uluslararası Ticarete Damping ve Antidamping. Yaklaşım Yayıncılık. Ankara.
- GÜNER, S. (2006). "Dampinge Karşı Vergi Uygulamasına Bir Bakış", Gümrük Dünyası Dergisi. 49. 14-34.
- KARAŞ, G. (2017). "Bağımlılık Teorisi Perspektifinden DTÖ Kapsamındaki Korumacılık Politikası Araçlarının Kullanımı". International Journal of Public Finance. 2(2). 87-104.
- ÖNCEL, M., KUMRULU, A., ÇAĞAN, N. (2006). Vergi Hukuku. Turhan Kitabevi. Ankara.
- ÖZ, E. ve BOZDOĞAN, K. G. (2012). "Türkiye ve Dünya Uygulamalarından Örneklerle Anti-Damping Vergiler ve Etkileri". Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 3, 105-127.
- PEHLİVAN, O. (2011). Vergi Hukuku Genel İlkeler ve Türk Vergi Sistemi. Celepler Matbaacılık. Trabzon.
- STEWART T. P. ve A. S. DWYER. (2010). "Antidumping: Overview of the Agreement". Law and Economics of Contingent Protection in International Trade. (ed.) K.

- W. Bagwell, G. A. Bermann. P. C. Mavroidis. Cambridge University Press. Cambridge. 197-264.
- ŞEN, H. ve SAĞBAŞ, İ. (2016). Vergi Teorisi ve Politikası. Kalkan Matbaacılık. Ankara.
 - ŞENYÜZ, D., YÜCE, M., GERÇEK, A. (2015). Vergi Hukuku. Ekin Basım Yayın. Bursa.
 - TOSUNER, M. ve ARIKAN, Z. (2018). Vergi Usul Hukuku. Kanyılmaz Matbaası. İzmir.
 - TUNCER, S. (2003). Vergi Hukuku ve Uygulaması. Yaklaşım Yayıncılık. Ankara.
 - TURHAN, S. (1993). Vergi Teorisi ve Politikası. Filiz Kitabevi. İstanbul.
 - ULUATAM, Ö. (2012). Kamu Maliyesi. İmaj Yayınevi. Ankara.
 - Vergi Usul Kanunu. (<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.pdf>). Erişim tarihi: 02 Ekim 2019.
 - VINER, J. (1923). Dumping: A Problem in International Trade. University of Chicago Press. Chicago.
 - World Trade Organization, (https://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_e.htm). Erişim tarihi: 09 Ekim 2019.